

Historie:

V našem kraji byla v minulosti rozšířená střeoevropská tmavá včela.. Od roku 1850 se datuje dovoz vlašské včely a od roku 1875 dovoz cyperky (luciferky- bodavost). V našich končinách byl nejznámějším chovatelem těchto plemen Jan Stáhala z dolan u Olomouce, který je přebíral od hraběte Kolovrata Krakovského z Táborska.. Rozšiřování kraňky zaznamenáváme od roku 1870 a mělo tři etapy: 1870 až 1920, kdy se ze Slovinska – Kraňska dovážela celá včelstva, která se rozmnožovala tak, že se podporovalo rojení. Dále to bylo období 1920- 1950, kdy probíhalo šlechtění kraňky přirozeným výběrem především ve šlechtitelských stanicích v Rakousku – Sklenar, Troiseck- Singer, Peschetz , Oberkärten. I v našem kraji vznikají v této době chovatelské stanice. V roce 1934 je zřízena chovatelská stanice Morava, která sdružuje 19 chovatelů s různě nazvanými kříženci původní včely tmavé a kraňky. K této skupině chovatelů patřil již v roce 1934 Jan Navrátil z Koválovic se svojí plemenou a oplozovací stanicí, kde rozmnožoval a šlechtil přirozeným výběrem matky svého kmene Chřibanka. Byl určen jako učitel včelařství pro Zdounky., takže zde také své matky rozšiřoval.

V letech 1928 až 1937 byl nejznámějším a nejúspěšnějším chovatelem kraňky v našem kraji Luděk Schmied, učitel z Bílavska u Bystřice p/Hostýnem, který rozmnožoval legendární „Sklenarku 47“. Měl osobní styky se šlechtitelem Sklenarem a vozil od něho kvalitní materiál, který pak rozmnožoval a rozšiřoval do širokého okolí.

Třetí období šlechtění a rozšiřování kraňky začíná od roku 1950, kdy začalo vědecké šlechtění pomocí inseminace matek. Šlechtění už může být cílené na určité vlastnosti včelstev.

S inseminací matek začeli v USA v roce 1926, v Evropě v roce 1945 a u nás v roce 1960 byla rozšířena jako metoda šlechtění včel a kraňka uznána jako nejvhodnější plemeno pro naše území. V současnosti máme nejčistší kraňku ze všech okolních zemí, podobně jako Slovensko. V polsku mají problémy s kříženci s vlaškou, v Německu s buckfatskou včelou, a nejhorší stav je v Rakousku v Tyrolsku, kde došlo k vysokému stupni bastardizace při křížení s buckfatskou, perskou, středoafričskou a severoafričskou včelou. Opakuje se tam chyba, kdy se kříženci dostali do volné přírody a ovlivnili včelstva v širokém okolí. Včelařská literatura uvádí vysokou bodavost 50 až 100 metrů od včelína a při testu – za 20 vteřin přes 100 žihadel. To je ukázka, co se může stát při nezodpovědných pokusech při křížení a touze získat zázračnou včelu!

